

Gemiddelde inwoner van Britse grote stad wordt per dag honderd keer met camera vastgelegd

Afblijven!, klinkt ineens Big Brother

Reportage

Een proef in een Engelse stad krijgt navolging: pratende bewakingscamera's houden de bevolking in de gaten.

Van onze correspondent
Gert-Jan van Teeffelen

MIDDLESBROUGH 'Hé Tony, zoom eens in op die speeltuin', zegt Jack Bonner, hoofd beveiliging van de stad Middlesbrough. Hij staat midden in een James Bond-achtige ruimte. Op een videowand met tientallen beeldschermen kan het openbare leven tot in detail worden gevolgd.

Tony, royaal voorzien van tatoeages, is een van de negen mensen die de controlekamer, in ploegen van drie, 24 uur per dag bemanen. Met een joystick laat hij behendig de camera - die een paar honderd meter verderop staat - over alle hoeken van de speeltuin glijden, onderwijl in- en uitzoemend.

De beeldkwaliteit is prima. Maar het bijzondere is de knop naast zijn toetsenbord, waarmee hij lastposten kan toespreken die afval op straat gooien of ander ongewenst gedrag vertonen. 'Afgelopen zomer deden we dat twintig keer per dag. Nu misschien nog één of twee keer. Het werkt.'

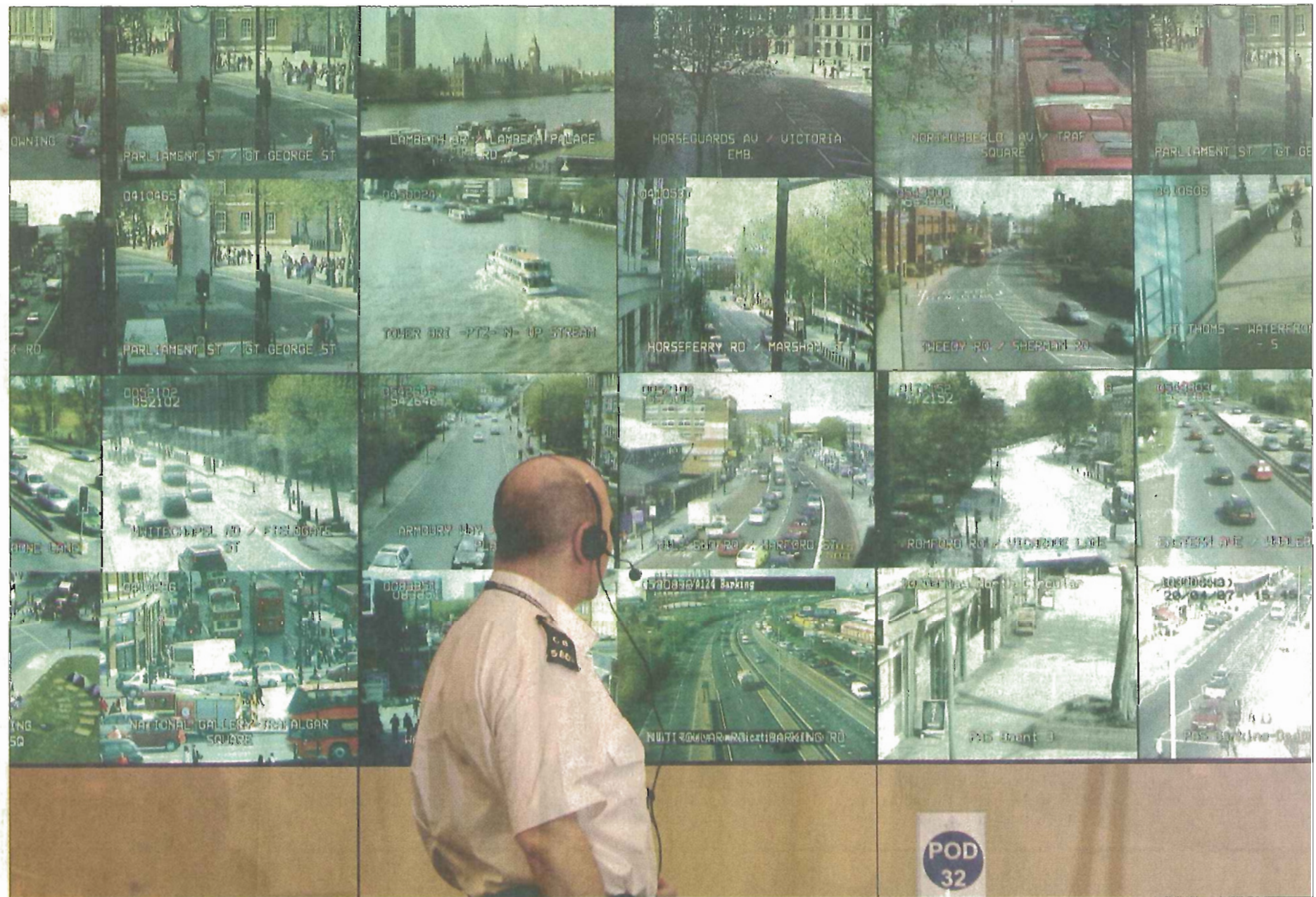
Het klinkt als een Orwelliaanse grap: een stad vol bewakingscamera's waaraan luidsprekers zijn bevestigd, om burgers te kunnen bespieden als zij een overtreding begaan. Toch is het realiteit in Groot-Brittannië. Een proef in deze Noord-Engelse stad krijgt met overheidssteun landelijke navolging.

De camera's zelf zijn verre van nieuw. 'Big Brother is watching you', ontleend aan George Orwells roman 1984, is nergens meer van toepassing dan in Groot-Brittannië - in geen land hangen zoveel camera's als hier, waar ze worden aangeduid als 'cctv' (closed circuit television).

Volgens schattingen beweegt het aantal richting vijf miljoen, en inwoners van steden als Manchester en Edinburgh worden dagelijks gemiddeld honderd maal vastgelegd op videoband of hard-disk.

In Londen is dit zelfs driehonderd keer: op straat, in de metro, stadsbussen, winkels, kantoren, scholen, pleinen, ze hangen overal. De ironie wil dat in de tweehonderd meter rond het Londense huis van George Orwell tegenwoordig zestig camera's actief zijn.

Ook het centrum van de kleine stad Middlesbrough (140 duizend

Een politie-agent loopt langs een muur met camerabeelden, een fractie van wat er dagelijks op straat in Londen wordt vastgelegd. Foto Getty Images

len, dit aantal wordt binnenkort uitgebreid tot achtien.

Jack Bonner heeft genoeg van alle Big Brother-vergelijkingen. 'Wij dicteren het leven van mensen op geen enkele manier, en maken geen inbreuk op hun burgerrechten. Het enige dat wij doen, is overtreders aanpakken die het verpesten voor anderen.'

Op deze druilerige middag is er geen kip op straat, dus laat Jack Bonner een band zien met een compilatie van opgenomen beelden. Herkenbaar is het voorbeeld van een groepje dronken studenten, dat 's nachts bij het verlaten van een pub besluit een verkeersbord te stelen bij een wegafzetting.

Het moment dat ze via de luidsprekers worden toegesproken, is fascinerend. De jongen met het bord stopt alsof hij ter plekke bevriest, en kijkt verwilderd in het

klap', zegt Bonner. 'Wij hebben ons dure bord terug, en de student voorkomt dat hij een strafblad krijgt.'

Dat lijkt geen loos dreigement. 'Natuurlijk krijgen we ook middelvingers te zien', zegt Bonner. 'Maar het respect groeit. Als mensen de instructies via de luidspreker ne-

Wie gehoorzaamt aan sprekende camera wordt keurig bedankt

geren, plaatsen we in het uiterste geval hun foto's in de plaatselijke krant. We hebben tot dusver tweemaal wat advertenties geplaatst, en alle overtreders hebben we zo achterhaald voor de boete van 80 pond (120 euro, red.).' Het ging alle keren om het wegwerpen van

ger. Als de controlekamer via de luidspreker ingrijpt, zetten ze het op een lopen. Dankzij het netwerk van camera's kan hun vlucht straat voor straat worden gevolgd, totdat ze uiteindelijk in de armen lopen van een intussen gewaarschuwde politiepatrouille.

Toch is lang niet iedereen in Groot-Brittannië overtuigd van het nut van de camera's, met of zonder luidsprekers. Dit nog los van de protesten van burgerrechtenactivisten. Onderzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken suggereerde twee jaar geleden dat bijvoorbeeld betere straatverlichting veel effectiever is in de strijd tegen criminaliteit.

Maar in Middlesbrough, dat alle vormen van overlast wil aanpakken, denken ze daar anders over. Zo hoeft de stadsreiniging nog maar met twee machines op pad, in plaats van zes. En het drugspro-

bleem wordt met een paar camera's hielp weinig. De beste plek om te dealen was onder zo'n ding, omdat ze niet naar beneden konden kijken.'

De huidige camera's, bijna elegant in hun vermomming als bolvormige lantaarns, kunnen 360 graden draaien en desgewenst loodrecht naar beneden kijken. Door het donkere glas is niet te zien in welke richting het apparaat kijkt.

Want dat is voor de argeloze bezoeker van het controlecentrum misschien wel de grootste eye opener: de mogelijkheden van de camera's en de kleurenschermen. Door in te zoomen zijn gezichten op 100 tot 150 meter herkenbaar vast te leggen, lang voordat iemand de camera zou kunnen opmerken.

Brengt dat Tony, die dagelijks de straten afspeurt met zijn joystick,

geen aanleiding is.' Er zijn meer regels. Zo mogen beelden volgens de privacywetgeving maximaal 31 dagen worden bewaard, tenzij de politie ze opvraagt. En iemand die de instructies van de luidspreker opvolgt, wordt keurig bedankt voor zijn medewerking.

In elk geval heeft het project indruk gemaakt in Londen. Met geld van het ministerie van Binnenlandse Zaken mogen nog eens twintig steden pratende camera's installeren, terwijl enkele gemeenten die niet in aanmerking komen voor subsidie, de installaties uit eigen zak gaan betalen.

Bonner heeft het intussen drukker met journalisten dan met zijn controlekamer. In de Britse pers werd zijn project veelal belachelijk gemaakt.

Maar de internationale pers stroomt nu ook toe. Hij krijgt sinds enkele weken bezoek uit de hele wereld, van CNN tot de pers van